

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Corollaria præcedentis doctrinæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

§. III.

Corollaria precedentis Doctrinae.

17. **E**X dictis in prima conclusione inferes contra
 Durandum, consecratione perfectâ non re-
 manere in Eucharistia materiam panis & vini,
 informatam animâ rationali Christi, & unitam
 ipsius corpori, & multominus ipsius formam,
 solâ materiâ in corpus Christi conversâ, ut do-
 cuerunt aliqui quorum meminit D. Thomas hic
 art. 6. Tridentinum enim ibidem citatum ex-
 pressè asserit, in Eucharistia fieri conversionem
 totius substantiæ panis & vini in corpus & san-
 guinem Christi, remanentibus duntaxat specie-
 bus panis & vini. Ex quo etiam patet, fallam
 imò & erroneam esse sententiam Godofredi as-
 serentis in Eucharistia remanere substantiam
 panis & vini, cum Concilium asserat remanere
 solâ accidentia. Adde quod, cum substantia sit
 actus metaphysicus naturæ quam terminat, non
 est, saltem connaturaliter, sed solum per mira-
 culum ab illa separabilis: nullum autem est fun-
 damentum concedendi tale miraculum in Eu-
 charistia. Vel enim remaneret substantia panis,
 ut esset verum & proprium subiectum acciden-
 tium ejus: Et hoc dici non potest, quia de fide
 est accidentia illa existere sine subiecto vero &
 proprio. Vel ut redderet illa accidentia per se
 substantia: Et hoc etiam verificari nequit; re-
 pugnat enim naturæ accidentis, utpote cui de-
 betur inesse ex natura rei, quod tamen deberi
 nequit rei per se substantiæ, quandoquidem in-
 esse & per se subsistere opponuntur.

18. Simili discursu refellitur sententia aliquorum
 asserentium in Eucharistia remanere existentiam
 accidentium, quam Bannez reputavit probabi-
 lem. Cum enim existentia panis sit sicut ejus
 substantia actus metaphysicus, naturaliter sal-
 tem inseparabilis à propria natura, si miraculose
 remaneat separata ab eo in sacramento Eucharis-
 tiæ, hoc erit tantum ut per eam accidentia re-
 manentia existant, quod tamen non potest dici;
 quia cum omnis actus proprius, qualis est exis-
 tentia accidentium, respectu eorum, debeat esse
 proportionatus suæ potentie receptivæ, & exis-
 tentia substantialis quæ dat esse per se, non sit
 proportionata naturæ accidentis, quæ petit esse
 in alio, non potest esse illius existentia.

Adde quod, licet daremus Bannezio, proba-
 bile esse accidentia substantiæ inhærentia, for-
 maliter existere per ejus existentiam, non tamen
 probabile esset, ipsa, dum ab illa separata exis-
 tant, eadem existentia existere, quæ extiterunt,
 dum conjungerentur; & consequenter malè et-
 iam inde concludi, existentiam substantiæ panis
 remanere post consecrationem.

19. Quæritur hic aliqui, an de potentia absoluta
 corpus Christi possit fieri præsens speciebus pa-
 nis, per aliam actionem, quam per conversio-
 nem substantiæ panis in ipsum, puta per motum
 localem, aut per actionem conservativam ipsius
 in sacramento Eucharistia.

Respondeo negativè: Supposito enim quod
 Christus remaneat in celo, non potest per mo-
 tum localem fieri præsens in Eucharistia: nam
 moveri localiter, nihil aliud est quam transire de
 uno loco in alium, & consequenter relinquere
 unum, ad acquirendum alium; implicat enim
 unum corpus simul poni in pluribus locis, ut
 ostendunt nostri Thomistæ in Philosophia, &

A nos supra disputatione proæmiali art. 12. in so-
 lutione 4. objectionis declaravimus, exponen-
 do rationem fundamentalem & à priori, cur li-
 cet non repugnet idem corpus fieri simul præ-
 sens sacramentaliter in pluribus hostiis, bene ta-
 men ipsum poni circumscriptivè in pluribus lo-
 cis. Similiter etiam repugnat corpus Christi fieri
 præsens speciebus panis, per actionem conserva-
 tivam ipsius, quidquid in contrarium dicat Sua-
 rez. Ratio fundamentalis est, quia ex vi actionis
 abstrahentis ab omni loco, nulliq; in particulari
 alligatæ, nequit corpus Christi fieri præsens spe-
 ciebus panis: Sed actio conservativa abstrahit ab
 omni loco, nullique in particulari alligata est:
 Ergo implicat per talem actionem corpus Chri-
 sti fieri præsens speciebus panis. Major patet ex
 terminis, si enim ex vi illius actionis corpus
 Christi poneretur determinatè sub speciebus
 panis, illa esset determinata ad hanc præsentiam,
 sicq; non abstraheret ab omni loco. Minor verò
 probatur. Eadè est actio quæ res conservatur in
 hoc & in illo loco: v. g. per eandem actionem con-
 servatur à Deo Petrus hodie existens Romæ, &
 deinde existens Parisiis: Ergo actio conservativa
 abstrahit ab omni loco, nec ad ullum in particu-
 lari est determinata, ita ut ex vi illius res conser-
 vertur in uno loco potius quam in alio.

Confirmatur: Eadem omnino manet creatio
 & conservatio, quantumvis præsentia quotidie
 mutetur: Ergo conservatio est indifferens ad
 quamlibet præsentiam, & per consequens non
 potest dici actio primariò, vel secundariò attingens
 præsentiam corporis Christi sub speciebus
 panis, subindeque necessaria est aliqua actio, ex
 vi cujus fiat ibi præsens.

20. Ex his intelliges, optimum esse discursum,
 quo D. Thomas hic art. 2. probat corpus Christi
 non esse simul cum substantia panis; quia nihil
 potest esse alicubi ubi prius non erat, nisi vel per
 motum localem, vel per conversionem alterius
 in ipsum: Sed corpus Christi non potest fieri
 præsens per motum localem, quia aliàs desine-
 ret esse in celo, cum moveri localiter, nihil aliud
 sit quam transire de uno loco in alium: Ergo so-
 lum per conversionem substantiæ panis in ip-
 sum, & per consequens sublatâ tali conversione,
 manente substantiâ panis, corpus Christi non
 esset præsens in hoc sacramento.

Neque valet quod dicunt aliqui, nempe Di-
 vum Thomam loqui de potentia ordinaria, non
 verò de extraordinaria & absoluta. Nam si lo-
 queretur de potentia extraordinaria, nihil proba-
 ret contra hereticos asserentes remanere sub-
 stantiam panis cum corpore Christi: possent
 enim facillè respondere, rationem ipsius proce-
 dere de potentia ordinaria, idèquæ nihil con-
 cludere in mysterio quod totum dependet ex
 potentia Dei extraordinaria.

21. Addo quod D. Thomas aliis in locis aper-
 tè declarat se loqui de potentia Dei extraor-
 dinaria & absoluta: nam in 4. sent. dist. 11.
 quæst. 1. art. 1. quæstiunculâ 1. docet quod hæc
 positio quæ ponit substantiam panis remanere
 post consecrationem simul cum corpore Chri-
 sti, est impossibilis: Quia (inquit) impossibile est
 aliquid esse nunc, cum prius non fuerit, nihil ipso muta-
 to, vel aliquo in ipsum; nec posset, ETIAM PER
 MIRACULUM, fieri; sicut quoddam animal ra-
 tione mortale, & non esset homo: aliter enim se ha-
 bere nunc & prius, est idem quod moveri vel trans-
 mutari. Et in responsione ad 3. ait quod ex op-
 posita

posita positione sequitur gravior inconveniens, quam quod contradictoria sint simul vera; quia ponit definitionem, scilicet aliter nunc quam prius, & non potest ponere definitum, scilicet motum, neque in corpore Domini, neque in substantia panis. Censet ergo aperte sanctus Doctor non posse, etiam de potentia extraordinaria & absoluta, corpus Christi fieri praesens speciebus, sub illis remanente substantia panis. Idem docet 4. contra Gentes cap. 63.

ARTICULUS II.

Quenam sit actio conversiva, & quem terminum formalem habeat.

23. **S**upposita doctrina fidei, praecedenti articulo tradita, quod in hoc sacramento datur conversio totius substantiae panis & vini in corpus & sanguinem Christi, quae recte transubstantiatio appellatur, restat explicandum, quid sit ista conversio, seu in qua actione consistat, & quis sit terminus formalis illius? Nam circa hoc varia sunt Auctorum placita. Aliqui enim existimant, huiusmodi conversionem solum esse actionem adductivam corporis Christi ad Eucharistiam, & ad solam praesentiam localem formaliter terminatam. Ita Scotus, & ejus Discipuli, Bellarminus libro 3. de Eucharistia cap. 18. & Claudius de Saintes libro de Eucharistia repetitione 7. Eandem sententiam tenet Vazquez; addit tamen, ad veram transubstantiationem panis in corpus Christi, requiri, & sufficere, quod haec adductio corporis Christi succedat substantiae panis, desinenti sub ejus accidentibus. Alii censent veritatem transubstantiationis Eucharistiae ex eo praecise salvari sufficienter, quod dicatur, corpus & sanguinem Christi uniri formaliter speciebus panis & vini, loco substantiae ipsorum, subindeque dicunt terminum formalem actionis conversivae quae Christus fit praesens in hoc sacramento, esse unionem corporis Christi ad species, vel modum substantiae accidentibus Eucharisticis, conservando illa sine subiecto. Ita Alanus, Henriquez, & Valentia. Alii vero asserunt, actionem illam esse conservationem corporis & sanguinis Christi sub speciebus Eucharisticis, virtute verborum continuatam & repetitam, quae illa produceret de novo in rerum natura, nisi jam inveniret producta. Hanc tenent Gabriel in 4. dist. 11. quaest. 1. art. 3. dubio 2. & lect. 40. super Canonem, & Suarez hic disp. 40. sect. 4. pro se plures Auctores citans. Alii demum affirmant, transubstantiationem Eucharisticam, veram esse corporis & sanguinis Christi productionem, non quidem simpliciter loquendo, sed sub novo modo essendi, sive sub speciebus Eucharisticis. Ita docent Cajetanus, Nunno, pluresque ex recentioribus Thomistis, in manuscriptis de Eucharistia.

§. I.

Praemitenda ad resolutionem questionis.

24. **P**ro resolutione hujus difficultatis, tria breviter hic praemitenda sunt. In primis enim supponenda est definitio conversionis genericè sumptae. Secundò explicandae conditiones ad illam requisitae. Tertiò divisio ejus in suas species declarari debet. Definitio ergo conversionis in genere est transitus unius rei in aliam, ut constat ex

communi conceptione. Conditiones vero illam requisitae, tres praecipue enumerantur. Prima est, quod versetur inter duos terminos positivos, seu inter duas res, quarum una terminus à quo, & altera sit terminus ad quem, quia in omni conversione debet aliquid transire in aliud. Secunda est, quod terminus à quo conversionis aliquo modo definat esse, & terminus ad quem aliquo etiam modo incipiat esse de novo; haec enim est natura conversionis, ut terminus ad quem fiat aliquo modo definitus illa. Tertia est, ut sit aliqua connexio inter definitionem termini à quo, & incipionem termini ad quem, ita ut mutatio unius aliquo modo loquatur ex mutatione alterius. Unde si Deus modò annihilaret Petrum in hoc loco, & in eodem instanti produceret Paulum in eodem loco, vel alibi, non salvaretur conversio Petri in Paulum, propter defectum praedictae connexionis.

Addunt aliqui quartam conditionem, praeter quod detur aliquid tertium commune utrique termino, sub quo terminus à quo, & terminus ad quem sibi invicem succedant. Verum licet illud in conversione Eucharistica repetatur, non tamen necessarium ad rationem communem verae conversionis, quia nulla apparet repugnantia, quod Deus mediante vera conversione transformat totam substantiam panis cum accidentibus in corpus Christi, & tamen eundem locum daretur tertium commune utrique termino.

Potest conversio sic explicata dividitur prima in substantialem & accidentalem. Appellatur conversio substantialis, quando fit transitus aliquod extremum substantiale, ut cum ex aqua fit ignis, vel ex aqua vinum. Accidentalis vero dicitur, quando fit transitus in extremum accidentale, ut cum ex albo fit nigrum, vel ex calido frigidum. Secundo dividitur in totalem & formalem. Conversio totalis est, quando unum extremum ita transit in aliud, quod nihil de illo remanet commune utrique termino, sed totum quod est in uno transit in aliud, tam ex parte materiae, quam formae. Conversio autem formalis fit contra, quando unum extremum ita transit in aliud, quod remanet idem subiectum commune utrique extremo, & solum fit transitus in formis, id est quod vocatur formalis. Haec invenitur in mutationibus naturalibus, & potest fieri à causis secundis, & agentibus creatis, ut cum ex ligno fit ignis, ex albo nigrum &c. Prima vero transcendit vires totius naturae, & cujuslibet agentis creati, & à solo Deo super naturaliter operante fieri potest, ut locutione ostendit D. Thomas 4. contra Gentes cap. 4. ubi sic dicitur: Conversio panis in corpus Christi alterius modi est ab omnibus conversionibus naturalibus. Nam in qualibet conversione naturalis manet subiectum in quo succedunt sibi diversa forma, vel accidentales, sicut cum album in nigrum convertitur, vel substantiales, sicut cum aer in ignem, unde conversiones formales nominantur: sed in conversione praedicta, subiectum transit in subiectum, & accidentia manent, unde haec conversio substantialis nominatur. Nunc autem considerare oportet, quales haec accidentia maneant, & quomodo subiectum subiectum vertatur, quod quidem natura facere non potest. Omnis enim natura operatio materiam presupponit, per quam subiecta individuantur; unde natura facere non potest quod haec substantia, sicut la, sicut quod hic dicitur fiat ille dignus, sed materia